

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-10-74-103>

УДК 37.02

Джулик О.І.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Соловйова О.О.

Ужгородський національний університет

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Анотація. У статті здійснено аналітичний огляд новітніх методик навчання іноземного читання молодших школярів та обґрунтування доцільності застосування тих чи інших прийомів задля формування у дітей готовності до спілкування іноземною мовою і позитивного сприйняття самого процесу навчання. Увага зосереджується на особливостях застосування наступних методик: буквено-звукового навчання читання, читання-вгадування, цілісно-мовна або хоулістична, читання цілих слів, читання цілих речень, комунікативних і проблемно-пошукових завдань, кейс-технології. Комунікативні та проблемно-пошукові завдання для учнів початкової школи сприяють зняттю мовного бар'єру, підвищенню мотивації до вивчення іноземної мови, а також поліпшенню усного мовлення. Правильно підібрані завдання формують і розвивають навички іноземного читання у молодших школярів, що згодом може стати основою для вдосконалення усного і письмового висловлювання.

Ключові слова: іноземне читання, комунікативно-орієнтоване навчання, проблемно-пошукові завдання, інтерактивні методики, учні початкової школи.

Dzhulyk Olha

Lviv Ivan Franko National University

Solovyova Olena

Uzhhorod National University

INTERACTIVE TEACHING READING TECHNIQUES IN ENGLISH IN PRIMARY SCHOOL

Summary. One of the social demands of modern society in the education field is the formation of a multicultural personality who is fluent in at least one foreign language (owing to current social and political tendencies, preferably in English). Achieving this goal requires the early involvement of children in learning foreign languages, because if you learn a foreign language from childhood, you can learn it at the level of bilingualism. The model of a new school in Ukraine calls for special attention to the neoteric interactive methods and techniques of foreign language teaching from the very beginning learning process. Whereas reading is one of the speech activity's components, it plays a prominent role in foreign language learning. The article provides an analytical review of the newest methods of foreign language teaching reading in primary school and substantiates the feasibility of using certain techniques for the formation of a willingness to speak a foreign language and for the positive perception of the learning process. The focus is on the features of the following techniques: the phonic method, the environmental print reading, the whole language method, the sight word method, the sentence method, communicative reading, problem search tasks, and case-technology. It has been found that the advantages and disadvantages of the discussed methods and techniques allows to identify such learning tools and combinations of them that will meet the goals, objectives and content of learning reading process. These tools are: imaginative learning implements for the presentation, explanation and systematization of educational material, the integrative exercises, the communicative reading and reading for specific information. Communication and problem search tasks for elementary school help to remove the language barrier, increase the motivation to study a foreign language, and improve oral speech skills. Tasks for teaching reading, if properly selected, form and develop the skills of foreign language reading, which can subsequently become the basis for improving oral and written skills of communication.

Keywords: foreign-language reading, communicative-oriented teaching, problem search tasks, interactive techniques, teaching English in primary school.

Постановка проблеми. Одним із соціальних викликів сучасного суспільства в галузі освіти є формування полікультурної особистості, яка досконало володіє принаймні однією іноземною мовою (в силу сучасних суспільно-політичних тенденцій, бажано англійською), адже це дає можливість спілкуватися з широким колом людей, вільно подорожувати, займатися цікавою роботою і досягати кар'єрного росту. Досягнення цієї мети передбачає раннє залучення дітей до вивчення іноземних мов, адже якщо вивчати іноземну мову з дитинства, то можна засвоїти її на

рівні білінгвізму. Концепція нової школи в Україні пропонує вивчення іноземної мови з першого року початкової школи, а це вимагає особливої уваги до новітніх інтерактивних методик іноземного навчання. Оскільки одним з компонентів мовленнєвої діяльності є читання, воно посідає чільне місце в процесі навчання іноземної мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Навчання читання розглядається як серйозна проблема методики навчання іноземних мов, її досліджувало багато вчених. Праці початку XXI століття можна згрупувати за рядом певних проблем:

– психологічні особливості навчання читання [15; 24];

– методи навчання техніки читання [1; 5; 7; 12; 13];

– причини виникнення труднощів читання і шляхи їх подолання [6; 18].

Таким чином, вітчизняні вчені створили значну науково-методичну базу для ефективного навчання читання англійською мовою.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Слід зазначити, що попри велику увагу до проблеми, питання ефективності, переваг, особливостей та умов застосування різних методик навчання читанню англійською мовою учнів початкової школи (вік 6-7 років) висвітлено не у всіх ракурсах.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналітичний огляд новітніх методик навчання іношомовного читання молодших школярів та обґрунтування доцільності застосування тих чи інших прийомів задля формування у дітей готовності до спілкування іноземною мовою і позитивного сприйняття самого процесу навчання. Вивчення досліджень, присвячених процесу навчання іношомовного читання молодших школярів, допоможе в подальшому систематизувати комунікативні завдання та пошуково-проблемні прийоми і розробити рекомендації щодо їх застосування.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо детальніше традиційні та сучасні методики навчання читання. Однією з найбільш поширених та докладно розроблених вважається *методика буквено-звукового навчання читанню (the phonic method)*. Вчені, що пропагують та обґрунтовують доцільність застосування цієї методики (А. Старков [23]; В. Плахотник, [19]; Д. Леп, Дж. Флуд [26] та ін.) вихідним положенням методики вважають опору на рідну мову, тобто постійне порівняння англійської і рідної мов. При застосуванні методики буквено-звукового навчання при засвоєнні алфавіту подається звукова, а не алфавітна назва букви, букви вивчаються у порядку їх появи у словах, правила читання вводяться від простого (наприклад, голосні спочатку у закритому ненаголошеному складі, далі – в інших позиціях), учні тренують швидкість читання. Там чином, методика буквено-звукового навчання читанню сприяє вмотивованому оволодінню буквами англійського алфавіту і дозволяє спроекувати навички читання, сформовані у рідній мові на англійську. До недоліків цієї методики М. Денисенко відносить великий обсяг навчального матеріалу в межах однієї правки, відсутність системного підхо-

ду до формування навичок сприйняття слів, що читаються за правилами англійської графіки та відсутність комунікативної спрямованості вправ [6].

Методика читання-вгадування (environmental print reading) належить до нетрадиційних. Прибічники цієї методики (С. Люпан, Г. Доман, С. Рен ін.) вважають, що читання починається з угадування дітьми графічних символів, слів або їхніх сполучень, наприклад, назв напоїв (Fanta, Coca-Cola), солодощів (Mamba, M&Ms) тощо. Хоча читання-вгадування, чи як його ще називають «репринтне сприймання» не можна вважати власне читанням, яке передбачає уміння об'єднати сприйняті графічні символи у значущу одиницю мови (слово) або структурні відрізки різного рівня складності [21], ця методика ґрунтується на принципі наочності, а отже сприйнята інформація може довго зберігатися у пам'яті дитини і, в разі необхідності, відтворюватися, тобто переходити від звука до зображення і навпаки [22]. Прибічники читання-вгадування вважають, що сприймання слова, а часом і речення носить цілісний, глобальний, а не політерний характер і, що діти починають озвучувати (а отже, читати!) їх завдяки внутрішньої потреби – допитливості [27].

Перевагою методики репринтного сприймання є використання різних форм і видів наочності. Цікавим виглядає використання піктографічних образів для знайомства з буквами алфавіту. Такі образи своєю формою не лише нагадують форму відповідного графічного символу, але й на письмі починаються з букви, яку вони представляють (рис. 1).

Ще однією перевагою методики репринтного сприймання є поєднання прийомів навчання читання цілими словами з морфемним читанням, на оптимальність якого вказувала З. Кличникова [11].

Цілісно-мовна або хоулістична (whole language method) методика навчання читанню також належить до нетрадиційних. За цією методикою, дещо подібною до читання-вгадування, діти вчать виділяти у нескладних текстах ключові слова за певними буквеними ознаками. Основним прийомом методики вважається навчання читання на основі говоріння, а говоріння – на основі читання без використання рідної мови, на основі екстралінгвістичних способів представлення, в першу чергу, малюнків. Екстралінгвістична інформація у формі ілюстрації, як відомо, дублює вербальну інформацію і тому відіграє важливу роль у розумінні загального змісту прочитаного [6].

Методика читання цілих слів (sight word або whole word) спрямована на формування навичок усвідомленого розпізнавання графічно зображе-

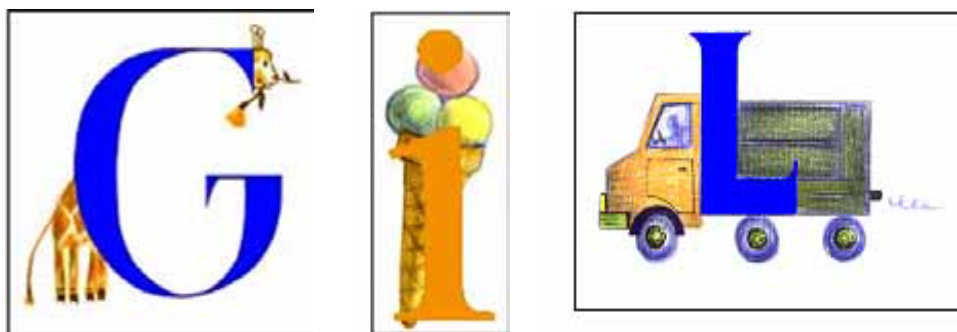

Рис. 1. Зображення у вигляді образів-піктограм літер G (giraffe), L(lorry), I (ice-cream)

Джерело: [29]

них слів, які важко або неможливо представити візуально, а також слів, що не підпорядковуються правилам читання (В. Плахотник [19], Л. Біркун [3], Г. Доман, С. Рен [30]. У методичній літературі англійські слова, які читаються за спеціальними правилами, називають частотною лексикою або Долч-словами (Dolch Words) [16]. Ця лексика зберегла свій традиційний орфографічний образ, йдеться про 220 найуживаніших у дитячих книжках слів, чие графічне зображення часто не збігається зі звуковим (the, you, enough, what, I, small etc.) [17]. Ці слова об'єднано у спеціальні таблиці, за принципом їх появи у навчальних текстових матеріалах і частоти вживання. Зміст цих таблиць повинен бути засвоєний учнями протягом перших 2–3 років навчання. Практика показує, що учні, які навчилися читати частотну лексику мають гарну базу для навчання читання, оскільки будь-який текст на 50–75% складається саме з такої лексики.

Методика читання цілих речень (the sentence method). Згідно з методикою речень учень має починати читання з цілих речень, щоб привчатися схоплювати загальний зміст прочитаного. Підтримуючи позицію методистів стосовно того, що процес формування навичок читання має відбуватися таким чином, щоб кожний компонент техніки відпрацьовувався окремо [25; 28], можна зробити висновок, що метод читання цілих речень може використовуватися лише у той період, коли учні оволоділи прийомами перекодування буквеного тексту на всіх рівнях і потребують стабілізації навичок. Окремі прийоми цього методу можуть бути використані в початковій школі, однак не на ранньому етапі, а тоді, коли учні оволодіють читанням слів.

Слід зазначити, що в сучасних наукових працях з методики викладання англійської мови для навчання читання молодших школярів активно рекомендується застосування *методики комунікативних і проблемно-пошукових завдань*. Такі завдання і комунікативний підхід у цілому, на думку С. Зайцевої [9], наочно висвітлюють систему іншомовної комунікації: джерело – ситуація – канал зв'язку – зворотний зв'язок. Іншими словами, комунікативність освітнього процесу передбачає його мовленнєву спрямованість. В реальній комунікації всі види мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, письмо та аудіювання) взаємопов'язані, а отже і навчання має бути комунікативно-спрямованим. Так, наприклад, читання використовується не як самостійний окремий вид мовленнєвої діяльності, а як передумова для усного або письмового спілкування. Тому навчальні тексти повинні супроводжуватися комунікативними завданнями. Обсяг і характер цих завдань має залежати від етапу навчання, ступеня і рівня підготовленості учнів, характеру досліджуваного матеріалу.

У статті «Формування умінь читання на основі методики комунікативних завдань» О. Кіндт [10] приділяє увагу розгляду декількох типів комунікативних завдань, які вчитель може застосовувати на уроках. Основою даних вправ служить розв'язання таких практичних завдань, з якими учні можуть зіткнутися в реальному житті. Вони створюють обстановку ефективного і природного читання, в ході якого учні шукають у тексті ту інформацію, яка відповідає поставленій меті. Одним з видів таких завдань є завдання на передбачення інформації. Наприклад, визначення теми

тексту за його заголовком або уривком. При цьому вчитель може організувати як фронтальну, так і парну або групову форму роботи для обговорення тексту. Також учитель може запропонувати дітям продовжити текст, прочитавши якусь його частину, або навпаки, придумати його початок, довідавшись кінцівку. З огляду на значну роль наочності в початковій школі, вчитель може запропонувати завдання на складання тексту за ілюстрацією, на створення ілюстрацій до прочитаного тексту або визначення теми тексту за ілюстрацією до нього. Автор статті зазначає, що при застосуванні комунікативних завдань велика частина уроку буде приділятися саме їх виконанню, тому що учням треба не тільки виконати саме завдання, але й зрозуміти текст. Цей процес можна поділити на три етапи. В ході підготовчого етапу вчитель обговорює текст (наприклад, окремі лексичні одиниці, заголовки, ілюстрації) без повного його прочитання. Потім текст читається повністю, і учні в групах або парами приступають до виконання поставленого завдання. Після виконання завдання вони повідомляють про результати своєї роботи, що дозволяє тренувати усне мовлення. Особливо автор статті підкреслює, що при використанні комунікативних завдань учитель стає помічником, який стимулює зацікавленість учнів та результативність їх праці.

Проблемно-пошукові завдання також є комунікативно-спрямованими. К. Голомолзіна у своїй монографії «Комунікативний розвиток молодших школярів за допомогою проблемних ситуацій» [4] підкреслює великий потенціал проблемних ситуацій у розвитку комунікативних здібностей учнів початкової школи. Такі завдання формують бажання до іншомовного спілкування без прямого «нав'язування» готових знань. За визначенням Є. Полат [20], проблемна ситуація – це «сукупність умов (мовленнєвих і немовленнєвих), які необхідні для виникнення проблеми і які стимулюють учнів до розв'язання проблемного завдання». Як вважає К. Голомолзіна, застосування проблемних ситуацій робить уроки іноземної мови набагато цікавішими, позаяк учні можуть використовувати свій власний досвід, а також застосовувати знання з інших предметних галузей.

Більш детально роботу з завданнями проблемного характеру під час навчання читання розглядає В. Срьоміна [8]. Автор вважає, що етапи роботи повинні бути засновані на класичних прийомах навчання читання і повинні включати в себе дотекстові, притекстові та післятекстові завдання проблемного характеру. Так, наприклад, на початковому етапі, який у фокусі нашого дослідження, роль учителя зводиться до того, щоб налаштувати учнів на спільну діяльність, ввести їх у текстову ситуацію. Цей етап може включати роботу із заголовком, ілюстраціями і висловлюванням припущень щодо змісту тексту.

Проблемне навчання може бути засноване на кейс-технології, яка є однією з найбільш ефективних серед інтерактивних методів навчання, на думку П. Омарової і Д. Омарової [14]. Кейс-метод дозволяє помістити учнів у реальні умови, що вимагають мовленнєвої взаємодії. Використання даного методу на уроках передбачає активізацію мовленнєвої активності, яка необхідна для формування комунікативних навичок. Будь-який кейс включає в себе ситуацію, її контекст, коментарі до неї, завдання

і запитання для роботи з кейсом, додатки. Кейси допомагають створити мовленнєве середовище, що ефективно формує потребу використання іноземної мови як засобу реального спілкування. Відповідно, застосування кейс-технологій сприяє розвитку такого виду мовленнєвої діяльності, як читання, а також сприяє засвоєнню лексики, закріпленню й удосконаленню мовних і мовленнєвих навичок. При включенні будь-якого кейса в процес уроку вчителю, перш за все, необхідно відпрацювати необхідні лексичні і граматичні конструкції, зробити їх зрозумілими для учнів і доступними для вільного використання ними. Подібні лексико-граматичні одиниці можуть включати в себе фрази згоди/незгоди, схвалення/заперечення, доповнення/уточнення, емоційні фрази. Таким чином, при розігруванні певної ситуації учні послідовно опановують читання, говоріння і аудіювання, що ще раз підкреслює взаємозв'язок усіх видів мовленнєвої діяльності.

Позитивну роль кейс-методу у навчанні іноземної мови підкреслюють С. Беспалова і Я. Кармишина [2], які відносять його до однієї з найбільш ефективних методик вивчення англійської мови. На їхню думку, за допомогою

таких завдань учні не лише осмислюють якусь життєву ситуацію, а й актуалізують уже наявні у них знання, необхідні для вирішення даної проблеми. Кейс-метод дає можливість поєднати теоретичну підготовку та практичні уміння, що веде до вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції. Використання кейсів не тільки розвиває творче мислення, вміння вести дискусію, аргументувати свої відповіді, але і вдосконалює навички читання і сприйняття інформації.

Висновки і пропозиції. Таким чином, комунікативні та проблемно-пошукові завдання для учнів початкової школи сприяють зняттю мовного бар'єру, підвищенню мотивації до вивчення іноземної мови, а також поліпшенню усного мовлення. Правильно підібрані завдання формують і розвивають навички іншомовного читання у молодших школярів, що згодом може стати основою для вдосконалення усного і письмового висловлювання. Цей факт ще раз підкреслює важливість і значимість читання як виду мовленнєвої діяльності, навички та вміння якого необхідно систематично і послідовно розвивати з самих початків вивчення іноземної мови.

Список літератури:

1. Басіна А. Методика викладання іноземної мови в початковій школі. Київ, 2007. 128 с.
2. Беспалова С.В., Кармишина Я.А. К понятию кейс-метода как одного из способов обучения иностранному языку (на материале английского языка). *Инновационная наука*. 2016. № 2. С. 13–15.
3. Биркун Л.В. Наша англійська : Підруч. для 3-го класу загальноосвіт. навч. закладів. Київ, 2004. 152 с.
4. Голомолзина Е.Ю. Коммуникативное развитие младших школьников посредством проблемных ситуаций. *Проблемы современной науки и образования*. 2016. № 9(51). С. 99–101.
5. Гунько С. Новий підхід до вивчення англійської мови на початковому етапі. *Початкова школа*. 2011. № 8. С. 32–34.
6. Денисенко М.В. Навчання учнів початкової школи техніки читання англійською мовою : дис. канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2004. 471 с.
7. Денисенко М.В. Використання «кольорового» читання англійською мовою в початкових класах школи. *Іноземні мови*. 2001. № 3. С. 36–37.
8. Ерєміна В.М. Применение проблемных заданий в процессе обучения чтению художественной литературы на иностранном языке. *Ученые записки Забайкальского государственного университета. Серия : Профессиональное образование, теория и методика обучения*. 2013. № 6(53). С. 172–177.
9. Зайцева С.Е. Коммуникативность как главная черта современного урока иностранного языка. *Научно-методический электронный журнал «Концепт»*. 2016. Т. 15. С. 396–400.
10. Киндт О.В. Применение метода коммуникативных заданий на начальном этапе обучения для формирования иноязычных лексических навыков. *Инновационные технологии в науке и образовании*. 2015. № 1(1). С. 99–100.
11. Кльчничкова З.И. Психологические особенности обучения чтению на иностранном языке. Москва, 1983. 207 с.
12. Мартинова Р.Ю. Цілісна загально дидактична модель змісту навчання іноземних мов. Київ, 2004. 454 с.
13. Матюха Г.В. Навчання техніки читання англійською мовою. *Наука і освіта*. 2013. № 6. С. 162–166.
14. Омарова П.А., Омарова Д.А. Использование кейс-метода в коммуникативно-ориентированном обучении иностранному языку. *Известия Дагестанского государственного педагогического университета. Психолого-педагогические науки*. 2015. № 2(31). С. 57–60.
15. Онуфрієва Л.А. Психологічні аспекти навчання лексиці і читанню іноземною мовою. *Проблеми сучасної психології*. 2010. № 9. С. 193–202.
16. Основы методики преподавания иностранных языков. Київ, 1986. 335 с.
17. Очерки методики обучения чтению на иностранных языках. Київ, 1977. 175 с.
18. Петренко О.П. У пошуках творчих ідей для навчання англійської мови в початковій школі. *Іноземні мови*. 2000. № 4. С. 43–44.
19. Плахотник В.М., Полонська Т.К. English : Підруч. для 1-го кл. загальноосвітн. шк., ліцеїв та гімназій. Київ, 1999. 272 с.
20. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. Москва, 2001. 269 с.
21. Полонська Т.К. Методи навчання читання іноземною мовою учнів початкової школи. *Проблеми сучасного підручника*. 2017. Вип. 18. С. 161–170.
22. Поляков В.М. Організація аудіовізуальної інформації в навчальних відеофільмах для методичної підготовки вчителів іноземної мови. Методика преподавания иностранных языков. Київ, 1984. Вип. 13. С. 92–93.
23. Старков А.П., Діксон Р.Р., Рibaков М.Д. Англійська мова : Навч. посіб. для 5 кл. середн. шк. Київ, 1989. 223 с.
24. Шастова І.В. Психологічні передумови навчання техніки читання учнів шестирічного віку. *Іноземні мови*. 2012. № 4. С. 28–34.
25. Buzan T. Reading faster and more efficiently. BBC Books, 1989. P. 35–48.
26. Lapp D. & Flood J. Where's the Phonics? Making the Case (again) for Integrated Code Instruction. (point – counterpoint). *Reading Teacher*. 1997. Vol. 50(8). P. 96–98.
27. Latha R.H. A Reading Programme for Elementary Schools. *Forum*. 1999. Vol. 37(4). P. 12–15.
28. Roberts B. The Evolution of the Young Child's Concept of Word as a Unit of Spoken and Written Language. *Reading Research Quarterly*. 1992. Vol. 27(2). P. 125–138.

29. Wendon L. ABC Activity Book. Letterland International, 2012.
 30. Wren S. The Cognitive Foundations of Learning to Read: A Framework. Southwest Educational Development Laboratory. 2001. URL: <https://www.sedl.org/reading/framework/framework.pdf>

References:

- Basina, A. (2007). *Metodyka vykladannya inozemnoyi movy v pochatkoviy shkoli* [Methods of foreign language teaching in an elementary school]. Kyiv : Shkil'nyy svit. (in Ukrainian)
- Bespalova, S.V., & Karmishina, Ya.A. (2016). K ponyatiyu keys-metoda kak odnogo iz sposobov obucheniya inostrannomu yazyku (na materiale angliyskogo yazyka) [On the concept of the case method as one of the methods of teaching a foreign language (based on English)]. *Innovatsionnaya nauka*, no. 2, pp. 13–15. (in Russian)
- Byrkun, L.V. (2004). *Nasha anhliys'ka : Pidruch. dlya 3-ho klasu zahal'noosvit. navch. zakladiv* [Our English : Textbook]. Kyiv : Geneza. (in Ukrainian)
- Golomolzina, Ye.Yu. (2016). Kommunikativnoye razvitiye mladshikh shkol'nikov posredstvom problemnykh situatsiy [Communicative development of primary schoolchildren through problem situations]. *Problemy sovremennoy nauki i obrazovaniya*, no. 9(51), pp. 99–101. (in Russian)
- Hunko, S. (2011). Novyi pidkhid do vyvchennya anhliys'koyi movy na pochatkovomu etapi [A new approach to learning English at an early stage]. *Pochatkova shkola*, no. 8, pp. 32–34. (in Ukrainian)
- Denysenko, M.V. (2004). *Navchannya uchniv pochatkovoyi shkoly tekhniki chytannya anhliyskoyu movoyu* [Teaching elementary schoolchildren reading technique in English] (PhD Thesis). Kyiv : Taras Shevchenko National University of Kyiv. (in Ukrainian)
- Denysenko, M.V. (2001). Vykorystannya «kolorovoho» chytannya anhliyskoyu movoyu v pochatkovykh klasakh shkoly [Use of "color" reading in English in elementary school]. *Inozemni movy*, no. 3. pp. 36–37. (in Ukrainian)
- Yeromina, V.M. (2013). Primeneniye problemnykh zadaniy v protsesse obucheniya chteniyu khudozhestvennoy literatury na inostrannom yazyke [The use of problem tasks in the process of teaching fiction reading in a foreign language]. *Uchenyye zapiski Zabaykal'skogo gosudarstvennogo universiteta*, no. 6(53), pp. 172–177. (in Russian)
- Zaytseva, S.Ye. (2016). Kommunikativnost kak glavnyaya cherta sovremennoy uroka inostrannogo yazyka [Communicativity as the main feature of the modern lesson of a foreign language]. *Kontsept*, vol. 15, pp. 396–400. (in Russian)
- Kindt, O.V. (2015). Primeneniye metoda kommunikativnykh zadaniy na nachalnom etape obucheniya dlya formirovaniya inoyazychnykh leksicheskikh navykov [Application of the communicative tasks method at the initial stage of training for the formation of foreign language skills]. *Innovatsionnyye tekhnologii v nauke i obrazovanii*, no. 1(1), pp. 99–100. (in Russian)
- Klychnikova, Z.I. (1983). *Psikhologicheskiye osobennosti obucheniya chteniyu na inostrannom yazyke* [Psychological features of teaching reading in a foreign language]. Moskva : Prosveshcheniye. (in Russian)
- Martynova, R.Yu. (2004). *Tsilisna zahal'nodydaktychna model zmistu navchannya inozemnykh mov* [A holistic general didactic model of teaching foreign languages content]. Kyiv : Vyshcha shkola. (in Ukrainian)
- Matyukha, H.V. (2013). Navchannya tekhniki chytannya anhliyskoyu movoyu [Teaching of reading technique in English]. *Nauka i osvita*, no. 6, pp. 162–166. (in Ukrainian)
- Omarova, P.A., & Omarova, D.A. (2015). Ispolzovaniye keys-metoda v kommunikativno-oriyentirovannom obuchenii inostrannomu yazyku [Using the case method in communicatively oriented teaching a foreign language]. *Izvestiya Dagestanskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta. Psikhologo-pedagogicheskiye nauki*, no. 2(31), pp. 57–60. (in Russian)
- Onufriyeva, L.A. (2010). Psikhologicheskiye aspekty navchannya leksytsi i chytannya inozemnoy movoyu [Psychological aspects of vocabulary teaching and reading in a foreign language]. *Problemy suchasnoy psikhologii*, no. 9, pp. 193–202. (in Ukrainian)
- Bukhbinder, V.A., & Shtrauss, V. (ed) (1986). *Osnovy metodiki prepodavaniya inostrannykh yazykov* [Fundamentals of teaching foreign languages]. Kyiv : Vyshcha shkola. (in Russian)
- Berman, I.M., & Bukhbinder, V.A. (ed) (1977). *Ocherki metodiki obucheniya chteniyu na inostrannykh yazykakh* [Essays on teaching methods in foreign languages]. Kyiv : Vyshcha shkola. (in Russian)
- Petrenko, O.P. (2000). U poshukakh tvorchykh idey dlya navchannya anhliys'koyi movy v pochatkoviy shkoli [In search of creative ideas for teaching English in elementary school]. *Inozemni movy*, no. 4, pp. 43–44. (in Ukrainian)
- Plakhotnyk, V.M., & Polonska, T.K. (1999). *English : Pidruchnyk dlya 1-ho klasu zahal'noosvitnikh shkil, litseyiv ta himnaziiv* [English : Textbook]. Kyiv: Irpin : VTF Perun. (in Ukrainian)
- Polat, Ye.S. (2001). *Novyye pedagogicheskiye i informatsionnyye tekhnologii v sisteme obrazovaniya* [New pedagogical and information technologies in the education system]. Moskva : Akademiya. (in Russian)
- Polonska, T.K. (2017). Metody navchannya chytannya inozemnoy movoyu uchniv pochatkovoyi shkoly [Methods of teaching foreign language reading to elementary school students]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka*, vol. 18, pp. 161–170. (in Ukrainian)
- Polyakov, V.M. (1984). Orhanizatsiya audiovizualnoy informatsiyi v navchalnykh videofilmakh dlya metodichnoy pidhotovky vchyteliv inozemnoy movy [Organization of audiovisual information in training videos for the methodological training of foreign language teachers]. *Metodyka prepodavannya ynostrannykh yazykov*, vol. 13, pp. 92–93. (in Ukrainian)
- Starkov, A.P., Dikson, R.R., & Rybakov, M.D. (1989). *Anhliyska mova : Navchalnyi posibnyk dlya 5 klasiv serednikh shkil* [English Language : A Textbook]. Kyiv : Radyans'ka shkola. (in Ukrainian)
- Shastova, I.V. (2012). Psikhologicheskiye peredumovy navchannya tekhniki chytannya uchniv shestyrichnoho viku [Psychological prerequisites for teaching reading technique to six years old students]. *Inozemni movy*, no. 4, pp. 28–34. (in Ukrainian)
- Buzan T. Reading faster and more efficiently. BBC Books, 1989. P. 35–48.
- Lapp, D., & Flood, J. Where's the Phonics? Making the Case (again) for Integrated Code Instruction. (point – counterpoint). *Reading Teacher*. 1997. Vol. 50(8). P. 96–98.
- Latha R.H. A Reading Programme for Elementary Schools. *Forum*. 1999. Vol. 37(4). P. 12–15.
- Roberts B. The Evolution of the Young Child's Concept of Word as a Unit of Spoken and Written Language. *Reading Research Quarterly*. 1992. Vol. 27(2). P. 125–138.
- Wendon L. ABC Activity Book. Letterland International, 2012.
- Wren S. The Cognitive Foundations of Learning to Read: A Framework. Southwest Educational Development Laboratory. 2001. URL: <https://www.sedl.org/reading/framework/framework.pdf>